

HELTEISTÄ ILOA JA HUOLTA

Pääkirjoitus

Janus

Helteinen ja virkistävä kesäloma on takana. Saimme nauttia Suomen olosuhteissa poikkeuksellisen lämpimästä ja kuivasta kesästä. Kuumat päivät saivat pohtimaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Metsäpalot, järvien ja Itämeren sinilevätilanteet, kuivuuden vaikutukset leipäviljan määrään ja laatuun sekä metsämarjojen saatavuuteen lisäsivät kansalaisten herkkyyttä ympäristökysymyksiin. Jokainen meistä voisi todennäköisesti omassa arjessaan hillitä ilmastonmuutosta. Ravinteiden päätyminen vesistöihin on ihmisen aiheuttamaa. Asuminen, liikkuminen autoilla ja ruoka ovat suurimmat yksityisen kulutuksen kasvihuonepäästöjen aiheuttajat. Asumismuodosta riippumatta voimme vähentää sähkönkulutusta, ruokahävikin määrää ja julkista liikennettä. Pyöräilyä ja kävelyä voisimme suosia lisää. Ilmasto lämpenee ihmisten toiminnan seurauksena, mikä on yksi suurimmista maailmanlaajuisista kriiseistämme. Se vaikuttaa kielteisesti jo nyt ihmisiin ja luontoon globaalisti. Kuivuus pakottaa ihmiset jättämään kotimaansa. Viljelysmaiden kuivuminen ja lisäksi väestönkasvu johtavat pakolaisuuden kasvuun ja konflikteihin.

Helsingin Sanomissa (6.8.2018) oli uutinen peruskoulun aloittavien lasten huolista ja peloista. Ekaluokkalaiset olivat huolissaan sodista ja luonnon tulevaisuudesta. Vuoden 2017 nuorisobarometrin mukaan lähes 68% nuorista kokee erittäin paljon tai melko paljon epävarmuutta tai turvattomuutta ihmisestä johtuvasta ilmastonmuutoksesta. Nuoret olivat vakuuttuneita, että kulutustottumuksien muuttamisella voi vaikuttaa ympäristöasioihin. Ekologisuudesta on tullut trendikästä, mutta rahan puute pakottaa tekemään epäekologisia ratkaisuja. Nuorisobarometrin mukaan työtöt olivat poikia huolestuneempia ilmastonmuutoksesta. Lisäksi mitä korkeampi koulutus vastaajalla oli, sitä vakavammin hän asiaan suhtautui. Lapset ja nuoret ovat tietoisempia kuin aiemmat sukupolvet saman ikäisinä.

Ilmastonmuutos on koettu kansallisella ja kansainvälisillä tasoilla yhteiseksi tärkeäksi asiaksi, joten toiminta muutoksen tekemiseksi on mahdollista toteuttaa. Muutosta estävät tai hidastavat sekä yksilö- että rakenteellisen tason muodostelmat. Yksilöt voivat vähätellä omaa osuuttaan ja sulkevat mieluiten silmänsä. Rakenteellisesti esimerkiksi yritykset ajavat lyhytnäköisesti oman teollisuudenalansa etua ja pelottelevat työpaikkojen katoamisella. Suurilla mailla, Kiinalla, Yhdysvalloilla ja Venäjällä, on useita syitä jarruttaa yhteisiä sopimuksia luonnon puolesta.

Ilmastopolitiikka on myös sosiaalipoliittinen ja sosiaalityön kysymys. Se luo uudenlaisia tasa-arvoon, oikeudenmukaisuuteen ja hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Yhteiskuntapolitiikka mieltyy kansallisvaltioiden ”sisällään” harjoittamiksi keinoiksi hallita ja ennakoida hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Ympäristökysymys ei kuitenkaan pysy minkään sisällä, vaan valuu – ympäriinsä. Tarvitaan ratkaisuja, joissa globaalisti jaetut kestävän kehityksen hyvinvointitavoitteet yhdistyvät paikallisiin ratkaisuihin siitä, kuinka hyvinvointia synnytetään ja pidetään yllä. Tulevaisuuden sosiaalipoliittikan on otettava luonnon kestävyys agendalle – sosiaalisen ja talouden lisäksi.

Meidän tulee myös luoda tapoja, joilla voidaan auttaa ihmisiä elämään kestävä ja hyvää elämää. Ilmastoahdistuksen lietsominen tai vähättely ovat tässä huonoja keinoja. Pitää yrittää luoda paikkoja ja toimintoja, joissa voi olla huolissaan, mutta ei jämähtää huoleen. Ahdistuneet ihmiset ajattelevat vain pois pääsyä ahdingosta. Uteliaat ihmiset miettivät keinoja raivata ja rakentaa hyvää elämää itselleen ja toisilleen.

Tässä *JANUKSEN* numerossa on kolme puhuttelevaa artikkelia. Päivi Honkatukia ja Martta Myllyllä analysoivat poliisin kirjauksia nuorten kokemasta perheväkivallasta ”rodun” ja sukupuolen näkökulmasta. Väkivalta kohdistui useimmin tyttöihin ja sitä kuvattiin riitelyksi arkisista asioista ja perusteltiin kasvattamisella ja rajoittamisella. Hanna Nykänen, Leena Mikkola ja Päivi Asunta tutkivat sosiaalipalveluiden työntekijöiden ja vammaisten asiakkaiden vuorovaikutusta. Tutkijat tunnistivat kolme erilaista diskurssia: kansalais-, sortamis- ja yhteistyödiskurssit. Olli Snellman, Jaakko Seikkula, Jarl Walhström ja Katja Kurri analysoivat aikuisten turvapaikanhakija- ja pakolaisasiakkaiden terapeuttien keskustelujen vaikutusta hyödyllisiin muutoksiin. Analyysissä syntyi neljä hyödyllisen muutoksen kategori-aa: helpottuneempi olotila, uusien ongelmien ja elämään liittyvien hallintakeinojen hyväksyminen, itseymmärryksen ja voimaantumisen tunteen lisääntyminen ja rakentavammat tavat suhtautua ongelmiin.

Seuraava *JANUKSEN* numero ilmestyy vuoden lopussa erikoisnumerona jonka toimittavat Johanna Hiitola ja Tiina Sotkasiira. Erikoisnumeron teemana on pakkomuutto ja kotouttamistyö.

Hyvää alkavaa syksyä lukijoille!

Aini Pehkonen ja Eeva Jokinen

KIRJALLISUUS

- Anna Takala (2018) ”Millainen tulevaisuus on ekaluokkalaisilla?”. *Helsingin Sanomat* 6.8.2018, 6–7.
Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (2018) *Nuorisobarometri 2017*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.